

tárát, más volna feljegyzéseinek sorrendje, SZEPESY könyvtáráról a püspöki palotával kapcsolatban szólt volna.

A naplóban említett két könyvtár kérdésének nyitja véleményünk szerint a következőkben rejlik. Ma KLIMÓ- vagy püspöki anyagnak, KLIMÓ- vagy püspöki gyűjteménynek nevezi a köznyelv a bennük foglaltakkal együtt műemlékké nyilvánított három emeleti terem anyagát. (A teljesség kedvéért említsük meg, hogy ugyanebben a három teremben van elhelyezve az ún. kanonoki anyag is, a kanonokok által a püspöki könyvtárra hagyott könyvanyag is.)

GUZMICS Izidor pécsi látogatása idejében, vagyis SZEPESY életében, a KLIMÓ-féle anyagtól még élesen elkülönült az újabb keletű, akkoriban modernnek számító SZEPESY-féle gyűjtemény. Köztudomású volt, hogy SZEPESY Ignác számottevő módon gyarapította saját gyűjteményével a híres KLIMÓ-könyvtárat. A két bibliofil püspök könyvgyűjteménye akkor még nem alkotott egységet a köztudatban, amiként ma. GUZMICS Izidor ezért írt naplójában két pécsi könyvtárról. Látogatásának emlékét a könyvtárban a régi vendégkönyv két autográf sora őrzi:

„Guzmics Iszidor bakonybéli apát
Szept. 2d 1835”

HERNÁDY FERENC

A könyvtáriügy Győrött, a Tanácsköztársaság idején. Alig öt nappal azután, hogy március 23-án a szocialista párt győri pártvezetőségi ülése dr. POCÁNY Imrénét a város kulturális ügyeinek népbiztosává választotta meg, máris megjelent nyilatkozata legközelebbi művelődési elgondolásairól: „A tervek között elsősorban egy modern közkönyvtár megteremtése áll. Egyesíteni akarjuk a városi könyvtárral a püspöki könyvtárt, a népkönyvtárt, majd a meglévő anyagot kiegészítve modern szociológiai könyvekkel, megnyitjuk a közhasználatnak. A nyilvános városi könyvtár megvalósítása a lehetőségek szerint rövid idő kérdése lesz. Elrendezésében, kezelésében, a budapesti nyilvános városi könyvtár mintaszerű intézménye fog példaképpül szolgálni.” (*Győri Hírlap* (63) 75. sz. III. 30. 2. 1.)

A város közvéleménye, dolgozóinak művelődésre vágyó tömegei örömmel üdvözölték ezt a szándékot. Megnyilvánult ez a mindennapi beszélgetésekben és a hivatalos tanácskozások során egyformán —, emlékezik vissza GŐCZE Géza és KŐMŰVES József ezekre a napokra. A Győri és Győrmezei Szocialista Párt hivatalos lapja, a *Testvériség* erőteljesen kiáll a terv mellett:

A proletárállam a művelődésügyet sokkal fontosabb feladatának tekintette, mint az osztályállam. Ezért jelent meg már április elején a Forradalmi Kormányzótanács LIV. sz. rendelete a művelődésügy szervezéséről. E nagy fontosságú, mélyreható intézkedés azt tűzte célul, hogy gyökeresen átalakítsa a művelődés és oktatás eddig érvényben volt rendszerét. Elrendelte tehát a Forradalmi Kormányzótanács, hogy a Munkás-Katona- és Földműves Tanácsok kebelében művelődési osztályok alakuljanak. A művelődési osztály végrehajtja a tanács rendeleteit, a helybeli művelődési intézmények gazdasági ügyeit vezeti, ellenőrzi működésük szellemét, a tanulók fegyelmi ügyeiben önállóan intézkedik (az iskolabizottság útján), a helyi művelődésügy emelése érdekében kezdeményez és foganatosít, állást foglal gyermekszociális kérdésekben, minden helyi művelődésügyben a felettes tanácsnak véleményt ad.

„Örök szegényo marad Győrnek, hogy ilyen élénk forgalmú és gazdag város oly sokáig adósa maradt a kultúrának evvel az igazán fontos közművelődési intézménnyel, mikor más vidéki városok már régen létesítettek ilyen modern közkönyvtárakat.”

E rendelet szellemében választotta meg a győri munkástanács a város művelődési osztályát. Az osztály POGÁNY Imréné politikai megbízott elnöklésével megalkototta bizottságait és alosztályait. A könyvtár és múzeumügyek alosztálya ROTTENSTEINER Richárd, PALATINUS József, PÁLOS Ede, TÖRÖK Pál, POLGÁR Győző, SEFCSIK Ferenc, KISS Ferenc tagokkal alakult meg.

A városi közművelődési bizottság — ezen a néven szerepel több ízben az osztály — április 23-án tartotta meg első érdemleges ülését HALÁSZ János elnöklete alatt. Foglalkozott a színház, mozi, zeneiskola, tanoncoktatás, a győri iskolák, egy felállítandó gazdasági iskola kérdésével, néphangversenyek rendezésével és az egyik fő tárgysorozati pontként POGÁNY Imréné javaslatával: a városi közkönyvtár felállításával, könyvtárvezető kijelölésével. POGÁNYNÉ javaslatát elfogadták, így ezen a napon született meg az első hivatalos döntés a városi közkönyvtár ügyében. A munkástanács intézőbizottsága pedig 672/1919. D. sz. határozatával április 30-án dr. POLGÁR Győzőt bízta meg a győri közkönyvtár vezetésével.

A könyv, a könyvtárak ügye más vonatkozásokban is élénken foglalkoztatta a győrieiket. Az Egyetértés Dal- és Társaskör kimondta megszűnését. A felszámoló bizottság úgy határozott, hogy az Egyetértés gazdag könyvtárát továbbra is egységesen fenntartja és közös tulajdonába bocsátja a vasmunkások, a festő- és famunkások szakszervezeteinek. A könyvtár tehát e három szakszervezet együttes kezelésében továbbra is fennmarad s még szélesebb körben terjeszti a műveltséget, nyújt nemes szórakozást a dolgozóknak, mint eddig.

A pártszervezetek is megmozdultak. Az úJVárosi szocialista párt felkérte tagjait és barátait, hogy könyvadományokkal gyarapítsák most létesült könyvtárukat. „Nehéz, fáradságos testi munka után lelki szórakozás és szellemi táplálék után vágyunk, szórakozni és szórakozva tanulni akarunk”, írja az úJVárosi pártvezetőség „Könyvet a proletárnak!” című felhívásában.

A feloszlott katonatanács volt elnökét, SZÁSZ Gézát megbízták a győri vöröskatonák jóléti ügyeinek vezetésével. Szász nagyszabású tervet dolgozott ki azzal az alapfeltevéssel, hogy a katonák szolgálatmentes idejét hasznosan, szórakozva, de mindig önmagát művelve töltsék el. Minden kaszárnyában könyvtárat állítanak fel, melyhez az anyagot részben a volt tiszti könyvtárak adják, melyeket kiselejteznek, úgyhogy az új könyvtárban csak az igazán értékes művek maradhatnak meg. Vásárolnak nagy mennyiségű új, szocialista, kommunista könyvet és röplapokat is. Kaszinókat létesítenek olvasóteremmel, hogy az írott szó minél méltóbb keretek közt juthasson el az olvasó katonákhoz. A terveket rövid idő alatt kívánták megvalósítani, ezért a győri helyőrség jóléti bizottsága kérte a város közönségét, hogy nélkülözhető népszerű könyveit küldje el a katonai olvasóteremnek. Kioszk, I. emelet. Ma a Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár működik ezen a helyen.

A Munkástanács Intézőbizottsága május hó 15-én foglalkozott könyvtári kérdésekkel a vonatkozó országos rendelet alapján, és a következő felhívást bocsátotta ki:

„A közoktatásügyi népbizottság 24. K. N. sz. r. értelmében felhívjuk a megszűnt, vagy a felszámolás állapotában levő egyesületek, intézmények, társaságok volt elnökségét, esetleg titkárságát vagy irodáját, hogy legkésőbb 1919. évi május hó 21. napjáig igazolják alulírt alosztálynál (Városháza, I. em. 51. ajtó), hogy az id. rendelet 2. §-a értelmében könyvtáruk jegyzékét a közoktatásügyi népbizottság könyvtárügyi megbízottainak beküldték, ha pedig ezt eddig nem tették, úgy terjesszék be a könyvtári jegyzéket a fenti határidőn belül alulírt alosztálynak. A könyvtári jegyzéktől elkülönített külön jegyzékben kell feltüntetni a kölcsönzött könyvek címét, a kölcsönvevő nevét és lakását. A kölcsönvevők kötelesek a náluk levő könyvet alulírt alosztályhoz beszolgáltatni. Felhívunk mindenkit, akinek kezelés és őrizet nélkül maradt, vagy bármiképp veszélyeztetett magán- és családi könyvtárról tudomása van, továbbá mindenkit, akinek könyvünikum, vagy bármiféle nyomtatvány-ünikum van birtokában, hogy ezt alulírt

alosztálynak haladéknélkül jelentse. Aki e felhívásnak nem tesz eleget, a közoktatásügyi népbiztosság 24. K. N. sz. rendelete értelmében forradalmi törvényszék elé kerül. — Városi munkás- és katonatanács közművelődési osztályának könyvtárügyi alosztálya.” (*Testvériség* (2) 59. sz. 3. 1.)

A művelődési osztály május 30-i ülésén a kulturális ügyek vezetője, dr. POGÁNY Imréné számolt be a könyvtárak helyzetéről. Bejelentette, hogy a városi és a püspöki könyvtár leltározása folyamatban van, de a munkástanács még nem vette át az egyesületi könyvtárakat, amire a közoktatásügyi népbiztosság rendelete kötelezi. A művelődési osztály erre átiratban felkérte a munkástanácsot, továbbá arra is, hogy a forradalmi művek rögtöni beszerzését engedélyezze. POGÁNYNÉ a továbbiak során tájékoztatta a jelenlevőket, hogy munkában van az ifjúmunkások könyvtárának mintajegyzéke, melynek alapján ezeket a könyvtárakat fel fogják állítani. Végül dr. POLGÁR Győző, a városi közkönyvtár vezetője arról referált, hogy elrendelte a könyvtár katalógusának elkészítését. A könyvtárban több mint 20 000 kötet fekszik, és így a katalógus elkészítése hosszabb ideig fog tartani.

A Munkástanács május 31-én tárgyalta a könyvtárügyi alosztály következő javaslatát:

1. A Munkástanács a Győr város területén található összes könyvtárakat, amelyek közművelődési intézmények, nem állami tanintézetek, hivatalok, egyházak, rendek tulajdonai voltak, a hozzájuk tartozó összes ingósággal és ingatlannal együtt köztulajdonnak tekinti és kezelésébe veszi. A szakszervezetek könyvtárai kifejezetten kivételt képeznek.

2. Utasítja a lakáshivatalt, hogy az ősszel megnyitandó városi nyilvános könyvtár számára megfelelő helyiség rekvirálásáról gondoskodjék, nehogy az a nagyarányú munka, mely teljes folyamatban van a könyvtárügyi alosztályban helyiség hiányában meddő maradjon.

3. A könyvtárügyi alosztályt felhatalmazza a Munkástanács, hogy a helybeli üzletekben ez idő szerint még kapható és a leendő városi nyilvános könyvtár modern kiegészítéséhez okvetlenül szükséges könyveket beszerezhesse, nehogy a késlekedés folytán fontos, és éppen a forradalomra vonatkozó művek a könyvtár számára örökre elveszenek.

A könyvtárügyi alosztály előterjesztését a Munkástanács egyhangúlag határozattá emelte.

ELEK Gyula vádbiztos ezzel kapcsolatban a fogház könyvtárának kiselejtezését és modern könyvekkel való felújítását kérte, mert a foglyoknak juttatott könyvek teljesen értéktelen fércmunkák. Indítványát a Munkástanács magáévá tette.

ZEMANEK Antal direktóriumi tag általában a ponyvairodalom termékeinek a lefoglalását és megsemmisítését kívánja. Javasolja, utasítsák a közművelődési bizottságot, hogy ezeket a ponyvaműveket, amelyek csak az idegeket és a fantáziát izgatják, de lehetetlen rémmeséikkel semmi hasznos célt nem szolgálnak, mint például a Nick Carter füzetek, az összes könyvesboltokban foglaltassák le és további terjesztésüket akadályozzák meg. Javaslatát általános helyesléssel elfogadta a Munkástanács. (*Testvériség* (2) 75. sz. 2. 1.)

A Direktórium hivatkozással erre az ülésre június 4-én 1.555/1919. D. sz. alatt az alábbi utasítást adta a művelődési osztálynak:

„Művelődési Bizottság!

A Munkás- és Katonatanács május 31-én határozatilag kimondta, hogy utasítja a Művelődésügyi Bizottság könyvtárügyi alosztályát, vegye kezelésébe a Győrött található összes könyvtárakat. Kivételt képeznek a közhivatalok, szakszervezetek könyv-

tárai. Egyházi könyvtárak egyelőre az Egyházi Javak Direktóriumá által külön likvidálnak. Egyben utasítja a Munkás- és Katonatanács a Közművelődési Bizottságot, hogy kezdje meg a leltározás és egyéb munkálatokat haladéktalanul, hogy legalább a városi egyesített könyvtár a rendeltetésének átadható legyen.

A helyiség kérdését egy későbbi időpontban tárgyaljuk. — Intéző Bizottság határozatából a Direktórium.”

A művelődési osztály a szükséges intézkedéseket foganatosította, s végrehajtásukért a könyvtárügyi alosztályt tette felelőssé.

DRASKOVITS Jolán direktóriumi tag a Munkástanács képviselőjében részt vett Budapesten a Kassa felszabadításának öröme rendezett országos ünnepeken. Ezt az alkalmat felhasználta arra is, hogy a különböző népbizottságoknál eljárjon a várost érdeklő ügyekben. Így tárgyalt a közoktatásügyi népbizottsággal is az ifjúság munkások neveléséről. Ezzel kapcsolatban ígéretet tett a népbizottság, hogy rövid időn belül megfelelő könyvtári anyagot küld Győrbe, amely alapja lesz a felállítandó ifjúság munkások könyvtárnak.

A szocialista-kommunista munkások győri pártvezetősége már régebben felvette azt a gondolatot, hogy a szervezett munkások részére olvasó- és társaskört létesít. Most, hogy a katonaság kiűrtette a Kioszk helyiségeit, a pártvezetőség úgy döntött, hogy itt valósítja meg elgondolását. Az olvasókör helyiségein kívül a társas összejövetelek céljára is biztosítottak lehetőségeket. Intézkedések történtek az olvasóköri könyvtár felállításáról, könyvekkel, hírlapokkal, folyóiratokkal való ellátásáról.

A közművelődési bizottság (művelődési osztály) továbbra is behatárolt törődött a könyvtári kérdésekkel. Június 11-én tartott ülésén dr. POGÁNY Imréné bejelentette, hogy a könyvtárak katalogizálásánál az 5000-dik számnál tartanak. Örömmel közölte, hogy az egyesített közkönyvtár helyiségéül a Munkás- és Katonatanács Intéző Bizottsága a volt Kereskedelmi és Iparkamara épületét jelölte ki. A közművelődési bizottság kéri a direktóriumot, hogy az Iparkamara mellett elterülő üres telket engedje át a könyvtár céljaira. Ezen a területen a szükséges pótépitkezéseket eszközölnék, nagyobb részét azonban parkírozónak, úgyhogy nyáron a szabadban, árnyas helyen, fák alatt lehetne olvasni.

Győr város és Győr vármegye Direktóriumát is foglalkoztatta a könyvtárügy. 1327/1919. D. sz. alatt 13-án az alábbi felterjesztést küldte a Közoktatásügyi Népbizottságnak :

„A Győr városi és megyei közművelődési osztályának a fennálló könyvtárak átvétele tárgyában 508 sz. alatt kelt előterjesztését idemellékelve amidőn felterjesztjük, kérjük, hogy az átvett könyvek bekötési munkálataira, valamint a bútorzatok, továbbá a városi nyilvános könyvtár modern kiegészítéséhez szükséges könyvek beszerzésére 120 000 koronát a Győr városi és megyei művelődési osztályának kiutalni szíveskedjék. — Direktórium.”

A munkástanács június 14-i ülésén dr. POGÁNY Imréné nagy beszédet mondott a művelődési kérdésekről, első sorba helyezve a könyvtármozgalmat. Többek között ezeket mondotta: „Ha van egy program, amely nem rombolni, hanem építeni hivatott, úgy ez a közművelődés programja. A szellemi tőkét, mely eddig szintén kevesek tulajdonát képezte, közkinccsé kell tenni. A győri könyvtárak nagy szellemi vagyont képviselnek. A városi könyvtárban, a püspökvárban, a karmelitáknál, a bencéseknel és egyéb helyeken sok-sok könyv van, a kötetek száma messze túlszárnyalja a százezret. Ha az összes győri könyvtárakat egyesítjük, megvetjük az alapját Győr modern nagy közkönyvtárának, a volt Iparkamara épületében. A központi könyvtáron kívül kerületi könyvtárakat létesítünk, hogy a hasznos és jó olvasmány könnyebben hozzáférhető legyen.”

Bejelentette továbbá, hogy az összes hatósági, szakszervezeti, egyesületi könyvtárak anyagát egy nagy központi katalógusban dolgozzák fel. Ez nem azt jelenti, hogy az érintett könyvtárakat meg akarnák rövidíteni, vagy netán a szakszervezeti könyvtárakat feloszlatni, hanem csupán azt, hogy ezzel számontartják, hogy az egyes könyvek hol találhatóak. Szólt arról is, hogy a könyvtárhálózat kiszélesítése érdekében a gyárakban is fel fognak állítani kisebb könyvtárakat. A munkástanács POGÁNYNÉ jelentését helyeslőleg tudomásul vette.

Mint ismeretes, az egyházi vagyon felszámolása s vele együtt a könyvtárak átvétele ebben az időben már folyamatban volt. Az egyházi vagyonok győri direktóriumára ezzel kapcsolatban június 20-án az alábbi iratot intézte a város és vármegye direktóriumához:

„Az egyházi vagyonok likvidálásával kapcsolatban az egyházi épületekben levő könyvtárak átvételére az egyházi vagyonok direktóriumára külön bizottságot alakított, mely szakszerűen és szabályszerűen folytatja az egyes könyvtárak katalogizálását, illetve rendezését.

A könyvtárak ilyen részletes alakban történő átvétele hátráltatja a likvidációs munkálatok befejezését. Ezzel az átvétellel és átadással bármily hasznos legyen is a végzett munka, nem egyeztethető össze a könyvtárrendezés, mert ez a munkálat már a könyvtárak további célszerű fennállásának munkájába kapcsolódik be.

Arra kérem a Direktóriumot, hogy a likvidáló bizottságok által átvett könyvtárak rendezésére, amennyiben ezt szükségesnek tartja, egy külön bizottságot küldjön ki, amely működését a Direktóriumtól nyert felhatalmazás alapján fogja megkezdeni és a Direktóriumnak lesz felelős.

Az egyházi vagyonok direktóriumára a most működő könyvtárbizottságot e címen nem veszi többé igénybe, viszont a Direktóriummal esetről-esetre közölni fogja a likvidáló bizottságok által átvett egyházi könyvtárakat. Jelenleg az alakítandó könyvtár bizottság működését megkezdheti a helybeli kármelita rendház és a püspökvár könyvtáraiban. — Kertay Sándor, a vallásügyi likvidáló népbizottság Győr városi ellenőrző kiküldöttje.” (1886/1919. D. sz.)

A Direktórium a művelődési osztály útján megtette a szükséges intézkedéseket.

Láttuk, hogyan alakultak ki a győri nagy városi közkönyvtár létesítésének tervei. A könyvanyag és helyiségkérdés nagyjából megoldott. A berendezés, bútortatokkal való ellátás azonban még hátra volt. Ezért kell megemlítenünk a Munkástanács Intéző Bizottságának július 4-én kelt határozatát. Az Intéző Bizottság egyhangúlag kimondta, hogy az elhagyott megyei kastélyokban az általános rekvirálási rendeletekben megállapított mennyiségen felüli bútort igénybe veszi. A tulajdonosnak visszahagy három szoba bútort. Az ezen felüli mennyiséget a Győr városi és megyei közellátási hivatalnak adja át és pedig azzal, hogy a muzeális értékű bútorok és tárgyak a Győr városi és megyei múzeumba helyezendők el. A közellátás szempontjából felhasználható bútorokat az igénylő városi és megyei proletárok között fele-fele részben kell kiosztani. A sem muzeális, sem közellátási szempontból figyelembe nem vehető bútorok pedig a felállítandó közkönyvtárban és olvasóteremben használandók fel.

Július hónapban két új könyvtár nyílt meg Győrben. Az egyik a vasasoké. SRIK Károly a vasas szervezet taggyűlésén jelentette be, hogy könyvtáruk 7-én kezd meg működését. Hangsúlyozta, hogy a könyvek visszaadását erősen ellenőrizni kell oly formán, hogy a gyárakból kilépő elvtársak csak úgy kapják meg járandóságukat, ha előbb a szakszervezetekkel szemben fennálló kötelezettségüket rendezték. Könyvtári óra minden kedden és pénteken 5—7-ig, vasárnap 9—12-ig lesz.

Az ifjúmunkások könyvtára július 23-án kezdett kölcsönözni. Szerdán és szombaton 3—5-ig tartottak nyitva.

A városi közkönyvtár rendezési munkái ezalatt tovább folytak, de nem ment simán a dolog a kölcsönzők hanyagsága miatt. Ezért a könyvtár vezetője, dr. POLGÁR Győző 2270/1919. D. szám alatt a következő előterjesztést tette:

„Tisztelt Direktórium!

Győr város közkönyvtárának rendezését nagymértékben megnehezíti, hogy sokan, akik könyveket kölcsönöztek — némelyek már évekkkel ezelőtt —, ismételt felhívásra sem szolgáltatják azokat vissza. Minthogy a kikölcsönzött könyvek között nagy értékű és újból nehezen beszerezhető művek is vannak és minthogy a késedelmes kölcsönzők hanyagsága a közösség sérelmével jár, tisztelettel előterjesztést tesznek aziránt, méltóztassék a következő szövegű hirdetményt sürgősen kibocsátani és a lapokban közzétenni :

Hirdetmény

Felhívjuk mindazokat, akiknél Győr város közkönyvtárából kikölcsönzött könyv van, hogy azokat 3 napon belül a könyvtárba (Városház, I. em. 51. ajtó) minden további felszólítás nélkül feltétlenül visszaszolgáltassa.

Aki e felhívásnak eleget nem tesz, attól az élelmezési jegyeket megvonjuk és a forradalmi törvényszék elé állítjuk. — Győr városi és megyei Direktórium.”

A Győri Olvasó Egylet könyvtárával kapcsolatban — melyet szintén egyesítettek a városi könyvtárral, hasonló értelmű felhívás jelent meg.

Ugyancsak a rendezési munkák meggyorsítását szolgálta a 2563/1919. D. sz. alatti könyvtárvezetői előterjesztés is.

„A Győr Városi Művelődési Bizottság t. Intéző Bizottságának, Győrött.

A munkástanács határozata értelmében egyesítendő könyvtárak anyagának feldolgozása oly nagy munkával jár, hogy ennek elvégzése a jelenlegi munkaerővel lehetetlen. Legalább két könyvtári gyakornokra volna még szükség, és pedig olyanokra, akik úgy a latin nyelvben, mint a német, esetleg francia, angol stb. nyelvekben jártasak.

Javasolom ezért, könyvtári gyakornokokul Németh József és Csillag József középiskolát végzett ifjúmunkásokat a szabályszerű illetményekkel alkalmazhassa a városi közkönyvtár. — dr. Polgár Győző a közkönyvtár vezetője.”

A művelődési osztály intéző bizottsága az előterjesztést pártolólag terjesztette 1059/1919. sz. alatt a győri Munkástanács Intéző Bizottságához, ahol az ügy július 23-án kedvező elintéztést nyert.

A munkástanács művelődési osztályának intéző bizottsága július 22-én foglalkozott utoljára a város kulturális ügyeivel. Ezen az ülésen megállapították, hogy a művelődési osztálynak, valamint alosztályainak eredményes működése elé minden oldalról súlyos akadályok merülnek fel. A politikai vezető hatóságok félreismerik ennek a munkának a jelentőségét s nem foglalkoznak vele olyan áldozatkészséggel, mint kellene, sőt olyan dolognak vélik, amelyekről ráérnek legutoljára gondolkodni. Több példával igazolták ennek a lehangoló ténynek a valóságát. A művelődési osztály vezetőségét annyira elkedvetlenítették ezek az állapotok, hogy lemondását határozta el, ha a helyzet nem javul meg. Erre azonban már nem került sor, mert a Magyar Távirati Iroda nem sokkal ezután, augusztus 1-én jelentette a Forradalmi Kormányzótanács lemondását.

„A proletárdiktatúra, mint a magyar munkásosztály első szociális forradalma, kitörölhetetlen nyomokat hagy a szocializmus történetében — írja, a győri Testvériség augusztus 9-i száma. Bár minden ilyen nagyszabású és forradalmi erővel kitörő mozgalommal szükségképpen tévedések is velejárnak, mégis észre kell vennünk a viszonyok mostohaságából és az emberek gyöngeségből fakadó hibák mellett az alkotásokat és a lelkekre gyakorolt forradalmasító hatást. Ezek nem múlnak el augusztus elsejével. Ezeket nem lehet visszafordítani. A küzdelmet újra fel kell vennünk, okulva a múlt tapasztalatain, hogy céljainkat a mainál kedvezőbb körülmények között diadalra is vihessük.”

És a magyar munkásosztály nem felejtette el 1919 nagy tanítását.

BAY FERENC